Р Е Ш Е Н И Е
№ 42466

гр. София, 30.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Трето отделение 80 състав,** в публично заседание на 29.10.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Виржиния Петрова

при участието на секретаря Цветелина Заркова, като разгледа дело номер **11527** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД).

Образувано е по жалба на Ф. Х. Х., гражданка на И., с предоставен хуманитарен статут в Република Б., с ЕГН [ЕГН], с настоящ адрес: [населено място],[жк], [жилищен адрес] подадена чрез пълномощника ѝ адвокат Я. К. от Софийска адвокатска колегия (Фондация за достъп до права – ФАР), със съдебен адрес: [населено място], [улица], партер, срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/2699 от 24.08.2026 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л..

С оспорения индивидуален административен акт на жалбоподателката е отказано отпускането на еднократна помощ за ученици, записани в първи, втори, трети и четвърти клас по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД за детето ѝ Ш. С. С., за учебната 2026/2027 година, като размерът на помощта е определен на 0.00 евро.

В жалбата са изложени подробни доводи за материална незаконосъобразност на оспорената заповед и несъответствие с целта на закона – отменителни основания по чл. 146, т. 4 и т. 5 от АПК. Поддържа се, че административният орган неправилно е приложил разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, без да отчете специалното правно положение на жалбоподателката като лице с предоставен хуманитарен статут съгласно Закона за убежището и бежанците (ЗУБ). Изтъква се, че отказът нарушава принципа на равно третиране по отношение на социалното подпомагане и социалната сигурност, закрепен в чл. 31 от Регламент (ЕС) 2024/1347 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година, както и чл. 2, чл. 26 и чл. 27 от Конвенцията на ООН за

правата на детето във връзка с чл. 5, ал. 4 и чл. 26, ал. 2 от Конституцията на Република Б.. Формулирано е искане за отмяна на оспорената заповед. Направени са особени искания за освобождаване от заплащане на държавна такса поради материално затруднение и за присъждане на адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата (ЗАдв).

Ответникът по жалбата – директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л., чрез депозиран по делото писмен отговор оспорва жалбата и моли същата да бъде отхвърлена като неоснователна. Поддържа становище, че издадената заповед е правилна и законосъобразна, съобразена с материалноправните разпоредби на ЗСПД и ППЗСПД. Твърди, че съгласно чл. 3, т. 5 от ЗСПД правото на семейни помощи за чужди граждани е обусловено от наличието на изрично предвиждане в друг закон или в международен договор за реципрочност, какъвто между Република Б. и държавата по произход на молителката не е сключен.

Административен съд София-град, след като обсъди събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено от фактическа страна следното:

На 17.08.2026 г. жалбоподателката Ф. Х. Х. е подала пред Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. Заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/2699 за отпускане на еднократна помощ за ученици по чл. 10а от ЗСПД за отглежданото в семейството дете Ш. С. С. за учебната 2026/2027 година.

Към заявлението и в хода на административното производство са приложени и служебно събрани писмени доказателства, установяващи, че жалбоподателката е чужда гражданка, на която с влязло в сила решение е предоставен хуманитарен статут в Република Б., за което ѝ е издадена карта на чужденец с хуманитарен статут №[ЕИК], валидна до 08.11.2027 г. Детето Ш. С. С. пребивава постоянно в Република Б., отглежда се в семейна среда от майка си и баща си и е записано като редовен ученик в училище на територията на страната за учебната 2026/2027 година, като не е настанявано за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Въз основа на подаденото заявление социален работник е изготвил предложение за отказ, мотивирано с това, че семейството е съставено от чужди граждани и липсва сключена междуправителствена спогодба между Република Б. и съответната държава за взаимно изплащане на семейни помощи за деца.

С оспорената Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/2699 от 24.08.2026 г. директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. е отказал на Ф. Х. Х. отпускането на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД за детето Ш. С. С.. Като единствено правно и фактическо основание в акта е посочено: „На основание чл. 3, т. 5 от ЗСПД – членовете на семейството са граждани на ... Няма сключена спогодба между Република Б. и ... за изплащане на семейни помощи за деца“.

Заповедта е съобщена на жалбоподателката на 20.08.2026 г. срещу подпис, а жалбата срещу нея е подадена в съда на 10.09.2026 г. (изготвена на 09.09.2026 г.), ведно с доказателства за представителната власт и декларираното материално и семейно положение.

Жалбата е процесуално ДОПУСТИМА. Подадена е от активно легитимирано физическо лице – адресат на утежняващ индивидуален административен акт, с който пряко се засяга

признато от закона правно положение, насочена е срещу подлежащ на пряк съдебен контрол акт по чл. 10, ал. 6 от ЗСПД и е депозирана в законоустановения 14-дневен срок по чл. 149, ал. 1 от АПК. Посочването на година „2025 г.“ вместо „2026 г.“ в текста на жалбата съставлява несъществена техническа грешка, която не рефлектира върху индивидуализацията на оспорения административен акт.

Съдът, съгласно задължението си по чл. 168, ал. 1 от АПК, извърши цялостна служебна проверка за законосъобразността на оспорената заповед на всички основания, визирани в чл. 146 от АПК, при което констатира следното:

Оспорената заповед е издадена от материално и териториално компетентен административен орган – директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л., в съответствие с правомощията му по чл. 10, ал. 4 от ЗСПД и чл. 4, ал. 1 от ППЗСПД. Актът е постановен в писмена форма и съдържа предвидените в чл. 59, ал. 2 от АПК задължителни реквизити. При провеждане на административното производство не са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила.

Заповедта обаче е постановена в противоречие с материалноправните разпоредби и в несъответствие с целта на закона – отменителни основания по чл. 146, т. 4 и т. 5 от АПК.

За да постанови отказ, административният орган се е позовал на разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, съгласно която право на семейни помощи за деца имат бременните жени – чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република Б. е страна. Органът е приел, че тъй като липсва двустранен договор със страната по произход на чужденците, законовата предпоставка не е осъществена.

Този извод на органа е неправилен и почива на изолирано тълкуване на националната норма, без да бъде съобразено действието на специалните норми на националното законодателство в областта на международната закрила, както и предимството на правото на Европейския съюз и ратифицираните международни договори.

Безспорно установено по делото е обстоятелството, че жалбоподателката Ф. Х. Х. притежава предоставен хуманитарен статут в Република Б. по силата на Закона за убежището и бежанците. Съгласно чл. 1а, ал. 2 от ЗУБ хуманитарният статут е вид международна закрила, предоставяна от Република Б. в изпълнение на международните ѝ ангажименти и стандартите на общата европейска система за убежище. Съгласно чл. 32, ал. 3 от ЗУБ чужденец с предоставен хуманитарен статут има правата и задълженията на чужденец с разрешено постоянно пребиваване в Република Б.. Наред с това, в чл. 2, ал. 6 от Закона за социално подпомагане (ЗСП) изрично е предвидено, че от правото на социално подпомагане се ползват и чужденците с предоставен хуманитарен статут наравно с българските граждани.

На следващо място, разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не може да бъде тълкувана и прилагана като пречка за получаване на семейни помощи от лица с предоставена международна закрила, тъй като това влиза в пряко противоречие с приложимото право на Европейския съюз. В чл. 31 от Регламент (ЕС) 2024/1347 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без

гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила (отменил и заменил чл. 29 от Директива 2011/95/ЕС), императивно е установено, че лицата, на които е предоставена международна закрила (включително субсидиарна закрила, съответстваща на хуманитарния статут по българското право), се ползват от равно третиране с гражданите на държавата членка, предоставила закрилата, по отношение на социалната сигурност и социалното подпомагане.

Регламентите на ЕС са актове с общо приложение, които са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко във всички държави членки (чл. 288, ал. 2 от ДФЕС). Съгласно принципа на предимство на правото на Европейския съюз националните административни органи и съдилища са длъжни да осигурят пълното действие на съюзните норми, като при необходимост оставят без приложение всяка разпоредба от вътрешното право, която им противоречи.

В константната си практика Съдът на Европейския съюз (решение от 21 ноември 2018 г. по дело C-713/17, A.; решение от 28 октомври 2021 г. по дело C-462/20, ASGI; решение от 7 май 2026 г. по дело C-747/22) приема, че задължението за осигуряване на социално подпомагане и социална закрила на лицата с международна закрила при равни условия с местните граждани има ясен, точен и безусловен характер. Понятието „социално подпомагане“ обхваща всички схеми и мерки, установени от публичните власти за осигуряване на основни жизнени потребности, включително помощите, свързани с отглеждането, обучението и социалната интеграция на децата в семейството. В този смисъл е и трайната практика на Върховния административен съд (Решение № 14385 от 27.11.2017 г. по адм. д. № 8924/2016 г., VI о.; Решение № 14217 от 27.11.2014 г. по адм. д. № 7680/2014 г., VI о.; Решение № 10463 от 10.08.2017 г. по адм. д. № 804/2016 г., VI о.), която категорично постановява, че семейните помощи за деца съставляват основни социални плащания и ограничението по чл. 3, т. 5 от ЗСПД относно изискването за международен договор за реципрочност не намира приложение спрямо лицата с предоставен статут на международна закрила (бежански или хуманитарен статут).

Отказът противоречи и на чл. 2, чл. 26 и чл. 27 от Конвенцията на ООН за правата на детето, съгласно които държавите са длъжни да гарантират правата на всяко дете под тяхна юрисдикция без каквато и да е дискриминация, основана на статуса или гражданството на неговите родители, както и да подпомагат материално осигуряването на адекватен жизнен стандарт за развитие и образование на децата. По силата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република Б. ратифицираните, обнародвани и влезли в сила международни договори са част от вътрешното право и имат примат пред нормите на вътрешното законодателство, които им противоречат.

По изложените съображения изискването за наличие на международен договор по чл. 3, т. 5 от ЗСПД не може да бъде противопоставено на жалбоподателката и детето ѝ. След като е установено, че семейството пребивава законосъобразно на територията на страната на основание предоставен хуманитарен статут, детето е записано в съответния клас за учебната 2026/2027 година и живее в Република Б., предпоставките за подпомагане по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД са налице. Постановявайки отказ единствено поради липса на двустранна спогодба, административният орган е приложил неправилно материалния закон.

Оспорената заповед следва да бъде отменена като незаконосъобразна. Тъй като естеството на акта не позволява въпросът да бъде решен по същество от съда (необходимо е извършване на административни действия по определяне начина и формата на предоставяне на помощта по чл.

2, ал. 5 и ал. 6 от ЗСПД и изплащането ѝ на два транша съгласно чл. 10а, ал. 6 от ЗСПД и чл. 32 от ППЗСПД), на основание чл. 173, ал. 2 от АПК преписката следва да бъде изпратена на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. за ново произнасяне по Заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/2699 от 17.08.2026 г., при съобразяване на задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в настоящото решение.

С оглед изхода на спора и направените искания, съдът констатира, че жалбоподателката е направила искане за освобождаване от държавна такса поради материално затруднение и с оглед характера на спора, което искане се явява основателно по реда на чл. 83, ал. 2 от ГПК във връзка с чл. 144 от АПК.

В полза на пълномощника на жалбоподателката – адвокат Я. К. от САК, следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 във връзка с ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата (за оказана безплатна правна помощ на материално затруднено лице) вр. чл. 143, ал. 1 от АПК. Съобразно фактическата и правна сложност на делото и правилата за определяне на възнагражденията по административни дела без определен материален интерес, ответната Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. следва да бъде осъдена да заплати на адвокат Я. К. възнаграждение в размер на 255.65 евро (равностойни на 500.00 лева).

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предложение второ и чл. 173, ал. 2 от АПК, във връзка с чл. 10, ал. 6 от ЗСПД, Административен съд София-град, 80 състав,

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ по жалба на Ф. Х. Х., ЕГН [ЕГН], Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/2699 от 24.08.2026 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л., с която е отказано отпускането на еднократна помощ за ученици по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД за детето Ш. С. С. за учебната 2026/2027 година.

ИЗПРАЩА административната преписка на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. за ново произнасяне по Заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/2699 от 17.08.2026 г., подадена от Ф. Х. Х., в 14-дневен срок от получаване на преписката, при спазване на задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. да заплати на адвокат Я. К. от Софийска адвокатска колегия, сумата в размер на 255.65 евро (двеста петдесет и пет евро и шестдесет и пет цента), представляваща адвокатско възнаграждение за осъществена безплатна правна помощ по чл. 38, ал. 2 във връзка с ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване съгласно чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.